

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2019-2022

Rok akademicki 2020/2021

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Filozofia dziejów
Kod przedmiotu*	F 1.27
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Filozofii
Kierunek studiów	Filozofia
Poziom studiów	Studia I stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II/semestr III
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot kierunkowy
Język wykładowy	Polski
Koordynator	Dr Ryszard Wójtowicz
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Ryszard Wójtowicz

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
III	15								3
III		15							3

1.2. SPOSÓB REALIZACJI ZAJĘĆ

× ZAJĘCIA REALIZOWANE Z WYKORZYSTANIEM METOD I TECHNIK KSZTAŁCENIA NA ODLEGŁOŚĆ

**1.3 FORMA ZALICZENIA PRZEDMIOTU
ZALICZENIE Z OCENĄ**

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

STUDENT POWINIEN POSIADAĆ WIEDZĘ, UMIEJĘTNOŚCI UCZENIA SIĘ ORAZ KOMPETENCJE SPOŁECZNE NA POZIOMIE ZALICZONEGO PIERWSZEGO ROKU STUDIÓW PIERWSZEGO STOPNIA.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Celem przedmiotu jest m.in. wprowadzenie i wyjaśnienie podstawowych zagadnień związanych z filozofią dziejów, analiza zasadności wybranych terminów filozofii dziejów w różnych epokach i formacjach społeczno-kulturowych, analiza wybranych kierunków i poruszanych w ich ramach problemów
C ₂	Przedmiot powinien dostarczyć studentom wiedzę odnośnie różnych metod interpretacyjnych, wykształcić umiejętność racjonalnej rekonstrukcji, krytycznej i samodzielnej interpretacji tekstów źródłowych z zakresu przedmiotu
C ₃	Celem przedmiotu jest także zapoznanie studenta z najważniejszymi i najnowszymi opracowaniami z zakresu filozofii dziejów. Przedmiot powinien dostarczyć studentom zasobu podstawowych pojęć, ułatwiających samodzielne studiowanie literatury z zakresu filozofii dziejów.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (EFEKT UCZENIA SIĘ)	TREŚĆ EFEKTU UCZENIA SIĘ ZDEFINIOWANEGO DLA PRZEDMIOTU	ODNIESIENIE DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH ¹
K_W01,	Wiedza: absolwent zna i rozumie w zaawansowanym stopniu: MIEJSCE I ZNACZENIE FILOZOFII W RELACJI DO NAUK, JEJ SPECYFIKĘ PRZEDMIOTOWĄ I METODOLOGICZNĄ, TERMINOLOGIE FILOZOFICZNĄ W JĘZYKU POLSKIM, A W WYBRANYM JĘZYKU OBCYM - TERMINOLOGIE NA POZIOMIE PODSTAWOWYM; ZALEŻNOŚCI MIĘDZY SUBDYSCYPLINAMI FILOZOFICZNYMI, METODY BADAWCZE I STRATEGIE ARGUMENTACYJNE WŁAŚCIWE DLA SUBDYSCYPLIN FILOZOFICZNYCH, ORAZ GŁÓWNE KIERUNKI W ICH OBRĘBIE; METODY INTERPRETACJI TEKSTU FILOZOFICZNEGO	P6S_WG

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

K_W02	<p>Wiedza: absolwent zna i rozumie w zaawansowanym stopniu:</p> <p>HISTORYCZNE KSZTAŁTOWANIE SIĘ IDEI FILOZOFICZNYCH, POGLĄDY I PISMA KLASYCZNYCH AUTORÓW FILOZOFICZNYCH, OBECNOŚĆ IDEI FILOZOFICZNYCH W DZIELACH POLSKIEJ KULTURY; ROLĘ REFLEKSJI FILOZOFICZNEJ W KSZTAŁTOWANIU KULTURY I SPOŁECZEŃSTWA</p>	P6S_WG
	<p>UMIEJĘTNOŚCI: ABSOLWENT POTRAFI: POPRAWNIE STOSOWAĆ TERMINOLOGIE FILOZOFICZNĄ, FORMUŁOWAĆ PROBLEMY, TEZY, WŁASNE POGLĄDY; DOBIERAĆ I</p>	
K_U01,	<p>STOSOWAĆ WŁAŚCIWE METODY I NARZĘDZIA W TYM ZAAWANSOWANE TECHNIKI INFORMACYJNOKOMUNIKACYJNE; WYSZUKIWAĆ, ANALIZOWAĆ, OCENIAĆ, SELEKCJONOWAĆ I WYKORZYSTYWAĆ INFORMACJE ZE ŹRÓDEŁ PISANYCH I ELEKTRONICZNYCH; IDENTYFIKOWAĆ NORMATYWNE UGRUNTOWANIE INSTYTUCJI SPOŁECZNYCH I NORMATYWNE UWARUNKOWANIA ZJAWISK SPOŁECZNYCH</p>	P6S_UW
K_U02	<p>Umiejętności: absolwent potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawać odmienne stanowiska światopoglądowe i wyobrażenia kulturowe na poziomie umożliwiającym dialog między nimi; stosować typowe strategie argumentacyjne, konstruować argumenty krytyczne, formułować odpowiedzi na krytykę; interpretować tekst filozoficzny, słuchać ze zrozumieniem ustnych prezentacji idei i argumentów filozoficznych, analizować te idee i argumenty (uzasadniać i krytykować), wykrywać zależności między тезami oraz zależności między ideami filozoficznymi a procesami społecznymi i kulturalnymi - POSŁUGIWAĆ SIĘ JĘZYKIEM OBCYM NA POZIOMIE B2 ESOKJ, PISAĆ PROSTE ROZPRAWY Z SAMODZIELNIE DOBRANĄ LITERATURĄ, TŁUMACZYĆ PROSTY TEKST FILOZOFICZNY NA WYBRANY JĘZYK OBCY, TŁUMACZYĆ ŚREDNIO TRUDNY TEKST FILOZOFICZNY Z WYBRANEGO JĘZYKA OBCEGO. 	P6S_UW

K_K02	KOMPETENCJE SPOŁECZNE: ABSOLWENT JEST GOTÓW DO: - ZAANGAŻOWANEGO UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM ZE ŚWIADOMOŚCIĄ ZNACZENIA REFLEKSJI HUMANISTYCZNEJ DLA KSZTAŁTOWANIA WIĘZI SPOŁECZNYCH; MYŚLENIA I DZIAŁANIA W SPOSÓB PRZEDSIĘBIORCZY.	P6S_KO
K_K03	- DZIAŁAŃ NA RZECZ ZACHOWANIA DZIEDZICTWA FILOZOFICZNEGO I BRANIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA TRAFNOŚĆ PRZEKAZYWANEJ WIEDZY; CIĄGŁEGO DOKSZTAŁCANIA I ROZWOJU ZAWODOWEGO	P6S_KR

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Przedmiot filozofii dziejów (2.godz.)
Historiozofia jako dział filozofii. Historiozofia a filozofia społeczna i antropologia filozoficzna. Historiozofia a historiografia
2. Filozofia dziejów a historia (2. godz.)
Cel historiozofii - określenie kierunku rozwoju, waloryzacja kierunku dziejów i poszukiwanie sensu dziejów. Historia jako res gestae.
3. Historiozofia a historyzm (2 godz.)
Pojęcie historyzmu, dzieje a historia, historyka, historiografia i historiozofia, Św. Augustyn a początki historiozofii.
4. Założenia teoretyczne historiozofii (2 godz.)
Problem czasu. Czas magiczny (religijny), naukowy, polityczny, kulturowy i czas historyczny. Koncepcja czasu historycznego a linearyzm. Strukturalizacja (peryodyzacja) czasu historycznego i jego wartościowanie. Kwestia podmiotu procesu dziejowego. Determinanty dziejów.
5. Koncepcje kołowrotu dziejowego (2 godz.)
Naturalizm kosmiczny - cykliczny czas a dzieje. Poglądy Anaksymandra, Heraklita, Platona (naprzemienny rozwój i regres) i stoików (Chryzypa głównie).
6. Teorie degeneracji dziejowej (2 godz.)
Mit złotego wieku. Upadek ludzkości jako modus historii. Poglądy Hezjoda, Platona, Polibiusza, Lukrecjusza i J.J. Rousseau.
7. Historiozofie cywilizacyjne. Huntington i Koneczny (2 godz.)
Dzieje jako historia międzycywilizacyjnych konfrontacji. Prawa dziejowe. Poglądy Huntingtona, Konecznego i Toynbee'ego.

8. Globalizacja - perspektywa historyzoficzna (1. godz.)

Pojęcie globalizacji. Zakres procesów globalizacyjnych. Globalizacja jako dziejowy przełom i jego prospektywne wartościowanie.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych,
konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne

1. Teologia dziejów. Św. Augustyn (2 godz.)

Linearna koncepcja czasu. Czas historyczny a providencjalizm. Stworzenie, wcielenie, odkupienie i zbawienie jako kategorie historyzoficzne. Państwo Boże i państwo Ziemskie. Teologia dziejów Augustyna, Joachima da Fiore i Bousseta.

2. Linearystyczne koncepcje historyzoficzne (2. godz.)

Przedaugustiańskie linearne filozofie dziejów. Poglądy Seneki, Lukrecjusza i Witruwiusza. Początki idei postępu.

3. Linearizm dziejowy zlaicyzowany (2. godz.)

Ludzkość jako autonomiczny podmiot dziejów. Idea postępu historycznego. Vica koncepcja historyzofii zlaicyzowanej i postępu spiralnego.

4. XVIII wieczna francuska filozofia dziejów postępu (2 godz.)

Idea postępu jako kumulacji ludzkiej wiedzy. Postęp a społeczne doskonalenie się ludzkości. Wiedza jako warunek rozwoju. Poglądy Turgota i Condorceta.

5. XVIII wieczna niemiecka historyzofia postępu (2 godz.)

Postęp jako wyraz moralno-społeczny rozwoju i doskonalenia się ludzkości. Poglądy Kanta i Fichtego.

6. Absolutystyczna historyzofia Hegla (2 godz.)

Filozofia ducha obiektywnego jako domena historyzofii. Historia jako rozwój świadomości wolności. Weltgeist jako prawidłowość historii. Kwestia tzw. chytręgo rozumu i ludzkiej autonomii. Dialektyka procesu historycznego

7. Materializm historyczny marksizmu (1.godz.)

Proces historyczny jako wyraz walki klasowej. Pojęcie klasy społecznej i jej świadomości. Od niewolnictwa do komunizmu. Schemat procesu dziejowego i jego obiektywność. Rola jednostki w historii.

8. Historyzofie cywilizacyjne. Spengler (1godz.)

Kultura (cywilizacja) jako jedyny i ostateczny podmiot dziejów. Dzieje jako historia narodzin i upadku poszczególnych kultur. Ujęcie biologistyczne Spenglera.

9. Katastrofizm (1. godz.)

Pojęcie katastrofizmu. Katastrofizm jako pesymistyczna filozofia dziejów.
Katastrofizm konsekwentny totalny i partykularny oraz katastrofizm alternatywny totalny i partykularny.

3.4 METODY DYDAKTYCZNE :

WYKŁAD: WYKŁAD PROBLEMOWY

ĆWICZENIA: ANALIZA TEKSTÓW Z DYSKUSJĄ,

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

SYMBOL EFEKTU	METODY OCENY EFEKTÓW UCZENIA SIĘ (NP.: KOŁOKWIUM, EGZAMIN USTNY, EGZAMIN PISEMNY, PROJEKT, SPRAWOZDANIE, OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ)	FORMA ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH (w, ćw, ...)
K_W01, K_W02 K_U01, K_U02 K_K02	ZALICZENIE USTNE	WYKŁAD
K_W02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, KOŁOKWIUM	ĆWICZENIA
K_U01,	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, KOŁOKWIUM	ĆWICZENIA
	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, KOŁOKWIUM	ĆWICZENIA
K_U02		
K_K02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, KOŁOKWIUM	ĆWICZENIA

4.2 WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)

WYKŁAD: UCZESTNICTWO W WYKŁADZIE, AKTYWNOŚĆ WŁASNA STUDENTA, ESEJ;

ĆWICZENIA: INDYWIDUALNA LEKTURA, ANALIZA TEKSTÓW, OCENA AKTYWNOŚCI WŁASNEJ STUDENTA (UDZIAŁ W DYSKUSJI). KOŁOKWIUM PISEMNE Z OCENĄ.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
------------------	--

Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30h
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	15hh
Godziny nie kontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	45hh
SUMA GODZIN	90h
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* NALEŻY UWZGLĘDNIĆ, ŻE 1 PKT ECTS ODPOWIADA 25-30 GODZIN CAŁKOWITEGO NAKŁADU PRACY STUDENTA.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

WYMIAR GODZINOWY	
ZASADY I FORMY ODBYWANIA PRAKTYK	

7. LITERATURA

<p>LITERATURA PODSTAWOWA:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Z. KUDEROWICZ, <i>FILOZOFIA DZIEJÓW</i>; WARSZAWA 1983. 2. A. OCHOCKI, <i>FILOZOFIA I BURZE DZIEJOWE</i>, WARSZAWA 2001; 3.. L. GAWOR, <i>KATASTROFIZM W POLSKIEJ FILOZOFII I MYŚLI SPOŁECZNEJ</i>, LUBLIN 1999;
<ol style="list-style-type: none"> 4. Z. KRASNODĘBSKI, <i>UPADEK IDEI POSTĘPU</i>, WARSZAWA 1991; 5. CZARNECKI ZJ., (RED), <i>W KRĘGU PESYMIZMU HISTORYCZNEGO</i>, LUBLIN 1992; 6. Z.J. CZARNECKI, <i>WARTOŚCI A HISTORIA</i>, LUBLIN 1992; 7. SZACKI J., <i>SPOTKANIA Z UTOPIĄ</i>, WARSZAWA 1980;

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

1. L. Zdybel, *Idea spisku i teorie spiskowej w świetle badań historycznych*, Lublin 2002;
2. J. Litwin, *Dylematy regresu i postępu*, Warszawa 1973;
3. B. Russel, *Dzieje filozofii zachodu i jej związki z rzeczywistością polityczno-społeczną od czasów najdawniejszych do dnia dzisiejszego*, tłum. t. Banaszak, A. Lipszyc, M. Szczubiałka, Warszawa 2000;

AKCEPTACJA KIEROWNIKA JEDNOSTKI LUB OSOBY UPOWAŻNIONEJ